

Vergaderjaar 1999–2000

26 670

Grensoverschrijdende projecten

Nr. 3

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARISSEN VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES EN VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 30 juni 2000

Op 2 juli 1999 heeft het kabinet de aanbevelingen uit de rapporten «De grens nader verkend» (1999) en «Ondernemen in de grensstreek» (1998) overgenomen (vgl. Kamerstukken II 1998/99, 26 670, nr. 1). Toen werd toegezegd dat het kabinet voornemens is halfjaarlijks aan beide Kamers te rapporteren over de voortgang betreffende de uitvoering van de aanbevelingen. Op 16 december 1999 hebben de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de vaste commissie voor Financiën uit de Tweede Kamer overleg gevoerd met de staatssecretarissen De Vries (BZK) en Vermeend (Financiën) over de uitvoering van bovengenoemd kabinetsstandpunt. Van dat overleg hebben de commissies een beknopt verslag uitgebracht (Kamerstuk 26 670, nr. 2).

Tijdens dat algemeen overleg is afgesproken dat de eerstvolgende halfjaarlijkse rapportage over de uitvoering van de aanbevelingen in de zomer 2000 zal plaatsvinden. Vele activiteiten ter uitvoering van het kabinetsstandpunt bevonden zich in december 1999 nog in een aanloopfase. Dit werd in niet onbelangrijke mate mede veroorzaakt door het vele overleg dat – gelet op de Duitse staatsstructuur – tussen de bij de grensoverschrijdende projecten betrokken Duitse instanties nodig bleek. Tijdens het algemeen overleg van 16 december 1999 is de Kamer hierover geïnformeerd. Per door het kabinet overgenomen aanbeveling treft u hierbij de voortgang en stand van zaken aan.

Tijdens het algemeen overleg werden vanuit de Kamer enkele vragen gesteld die wel een grensoverschrijdend karakter hebben, maar die als zodanig geen betrekking hebben op de aanbevelingen uit de rapporten «De grens nader verkend» en «Ondernemen in de grensstreek». Zij betreffen vooral de thema's sociale zekerheid en grensarbeid.

Waar het vragen betreft over de voorlichting inzake de sociale-verzekeringsproblematiek van de grensarbeiders en over de daarmee samenhangende effecten voor de ontwikkeling van de euregionale

arbeidsmarkt, zij opgemerkt dat over deze problematiek de staatssecretarissen van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en van Financiën bij brief van 20 september 1999 (Kamerstuk 26 834, nr. 1) en bij brief van 15 december 1999 (Kamerstuk 26 834, nr. 2) een notitie aan de voorzitter van de Tweede Kamer hebben gezonden. Naar aanleiding daarvan is een groot aantal schriftelijke vragen gesteld. De vragen zowel als de antwoorden daarop komen aan de orde in een nota die beide bovengenoemde bewindspersonen deze zomer aan de Kamer doen toekomen. In dat verband wordt ook ingegaan op de voorlichting inzake de sociale-verzekeringsproblematiek van grensarbeiders en op de euregionale arbeidsmarkt, zodat hier volstaan wordt met een verwijzing daarnaar.

De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
G. M. de Vries

De Staatssecretaris van Financiën,
W. J. Bos

Voortgangsrapportage van de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties inzake aanbevelingen rapport «De grens nader verkend»

Aanbeveling 1: Gestreefd moet worden naar een beperkt, op praktische punten toegesneden verdrag inzake grensoverschrijdende bedrijven-terreinen tussen Nederland, de bondsrepubliek Duitsland en de Länder Noordrijn-Westfalen en Nedersaksen. De inhoud van een dergelijk verdrag wordt geschetst in de par. 3.2 en 3.3 [van het rapport «De grens nader verkend»].

Op 15 december 1999 heeft in Berlijn op politiek niveau overleg tussen Nederland en Duitsland plaatsgevonden over de wenselijkheid van de totstandkoming van bovenbedoeld verdrag. Aan dat overleg namen aan Nederlandse kant de heer De Vries, staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, en aan Duitse kant mevrouw Zypries, staatssecretaris in het federale ministerie van Binnenlandse Zaken in Berlijn, deel. Uitkomst van de bespreking was dat een tripartiete Nederlands-Duitse werkgroep ingesteld zou worden welke is belast met de voorbereiding van het verdrag. Hierin is Nederland vertegenwoordigd door ambtenaren van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van Buitenlandse Zaken. Van Duitse zijde nemen op federaal niveau ambtenaren van de ministeries van Binnenlandse Zaken, Justitie en Buitenlandse Zaken aan de besprekingen deel, terwijl daarnaast een vertegenwoordiger van de *Staatskanzlei* van Noordrijn-Westfalen van de werkgroep deel uitmaakt. Verwacht wordt dat ook de deelstaat Nedersaksen betrokken zal worden bij de werkzaamheden van de gemengd Nederlands-Duitse ambtelijke commissie, gelet op het feit dat het beoogde verdrag zal gelden voor de gehele Nederlands-Duitse grensstreek. Inmiddels heeft Nedersaksen inderdaad aan de Bondsregering verzocht deel te kunnen nemen aan de werkgroep.

Tijdens het overleg op 15 december 1999 nam mevrouw Zypries op zich de tripartiete werkgroep voor de eerste maal bijeen te roepen. De eerste vergadering heeft inmiddels plaatsgevonden op 3 mei jl. Reden voor het aanmerkelijke tijdsverloop tot de eerste vergadering was een verschil van inzicht tussen de Bondsregering en Noordrijn-Westfalen over de constitutionele merites van het door Düsseldorf voorgestane keuzemodel inzake het toepasselijke nationale recht. De Bondsregering was – en is – van oordeel dat het strijdig is met de Duitse Grondwet aan ondernemers een keuzevrijheid qua toepasselijk rechtsregime te laten. Men heeft voorts grote aarzeling die keuze over te laten aan een publiekrechtelijk lichaam dat niet uitsluitend uit Duitse autoriteiten of ambtsdragers bestaat. Daarnaast moest worden vastgesteld dat tussen de Bondsregering en de regering in Düsseldorf niet gelijk wordt gedacht over de reikwijdte van de bevoegdheden van de deelstaten in hun verkeer met het buitenland.

In de vergadering op 3 mei werd als Duits standpunt weergegeven dat het hiervoor genoemde keuzerecht qua toepasselijk rechtsregime geen begaanbare weg is wegens de grondwettelijke bezwaren ervan. Anderzijds werd beklemtoond dat ook de Duitse regering grote waarde hecht aan de totstandkoming van een verdrag dat een aantal praktische en juridische knelpunten uit de weg ruimt.

Als alternatief voor een systeem waarin een keuzerecht centraal staat, werd het «Meistbegünstigungsprinzip» naar voren gebracht. Dit principe houdt in dat in het te ontwerpen verdrag aan de betrokken Nederlandse en Duitse overheden in algemene termen de bevoegdheid wordt toegekend om, op een aantal in het verdrag te noemen terreinen, af te wijken van het eigen recht en in plaats daarvan de inhoudelijke rechtsnormen van de buurstaat toe te passen, indien dat voor de ontwikkeling van een

bedrijventerrein gunstiger is. Voorts zou het verdrag dynamische verwijzingen moeten bevatten. Dat wil zeggen dat, indien (delen van) de betreffende Duitse of Nederlandse regels in de toekomst wijzigen, de aangepaste regelgeving niettemin binnen de termen van het verdrag valt. Belangrijkste juridische gevolg van het gesuggereerde systeem is dat in strikt formele zin nationaal recht van toepassing blijft, doch dat materieel gesproken de toepassing van dat recht verruimd wordt tot het niveau van de buurstaat.

Deze gewijzigde insteek is voor Nederland aanvaardbaar. Het gaat er immers om te komen tot een verdrag dat op zo eenvoudig mogelijke wijze de als belemmerend gevoelde verschillen tussen de Nederlandse en de Duitse wetgeving wegneemt. Als niet te onderschatten voordeel van de gewijzigde aanpak kan worden gezien dat die spoort met de Duitse Grondwet. Voor intern-Duitse discussies over mogelijke «Verfassungswidrigkeit» lijkt in die optiek dan ook weinig aanleiding te bestaan.

Het verdrag zal zich in hoofdzaak richten op de volgende gebieden:

- bouwen
- milieu
- bedrijfsvoering en exploitatie

Aan weerszijden van de grens wordt nu de relevante regelgeving geïnventariseerd en bezien welke delen daarvan in het verdrag moeten worden opgenomen. Op basis van die inventarisatie zal de werkgroep op 20 september a.s. voor de tweede keer bijeenkomen, en wel in Den Haag. Het streven is tijdens die vergadering een romptekst voor het ontwerpverdrag vast te stellen. Op basis daarvan zal worden voortgewerkt, zodanig dat per ultimo dit jaar een ontwerp-verdrag voorhanden is.

In het verdrag zal overigens ook geregeld moeten worden in welke taal/talen aanvragen tot verlening van vergunningen voor nieuwe bedrijven die zich op een GOB willen vestigen, moeten zijn gesteld. In Nederland kan hierbij worden aangesloten bij de Algemene wet bestuursrecht waar in afdeling 2.2 het gebruik van de taal in het bestuurlijk verkeer is geregeld. Tevens zal worden bezien op welke wijze de verlening van de bedoelde vergunningen moet worden geregeld. Gevolg van de gewijzigde aanpak is dat dit in beginsel kan geschieden door de bevoegde decentrale overheid in kwestie (d.w.z. de Nederlandse overheden op het Nederlandse deel van het GOB en de Duitse autoriteiten op het Duitse deel van het GOB), al dan niet conform het advies van een paritaire commissie ingesteld krachtens het nieuwe verdrag (paritaire commissie heeft adviserende bevoegdheid).

In mijn brief van 13 juni aan mijn ambtgenoot staatssecretaris Zypries van het ministerie van Binnenlandse Zaken in Berlijn heb ik blijk gegeven van mijn waardering voor de bereidheid aan Duitse kant om te komen tot een nieuw Nederlands-Duits verdrag specifiek toegesneden op de GOB's. Met het verdrag wordt beoogd de praktische problemen voortvloeiend uit de verschillen in Nederlandse en Duitse regelgeving te mitigeren zodat de ontwikkeling en exploitatie van GOB's niet onnodig wordt geremd. Tevens heb ik er bij mevrouw Zypries op aangedrongen dat op zo kort mogelijke termijn de totstandkoming van het verdrag wordt gerealiseerd, zodat aan investeerders de gevraagde duidelijkheid wordt verschaft over de regels die voor een GOB zullen gelden. Op deze wijze kan worden bevorderd dat in grensregio's de economische ontwikkeling niet langer onnodig wordt gehinderd door verschillen in de regelgeving aan weerszijden van de grens die, juist als gevolg van de nabijheid van de staatsgrens, in de grensregio's aan den lijve worden ervaren.

Overigens heb ik gemerkt dat in Zuid-Nederland en België in toenemende mate belangstelling bestaat voor het voornemen van ons land om samen met Duitsland te komen tot een bilateraal verdrag inzake GOB's. Ik ben daarom voornemens na te gaan in hoeverre in het zuiden van Nederland daadwerkelijk plannen in ontwikkeling zijn om grensoverschrijdende bedrijventerreinen te realiseren. Wanneer dit het geval is en wanneer blijkt dat verschillen in regelgeving tussen België en Nederland de concretisering van dergelijke plannen in de weg staat, ben ik bereid met mijn Belgische ambtgenoten te bespreken of ook totstandkoming van een Nederlands-Belgisch verdrag inzake GOB's moet worden overwogen.

Aanbeveling 2: Voor de periode tot de inwerkingtreding van het verdrag dient een paritaire Duits-Nederlandse commissie van deskundigen te worden ingesteld die de vestiging van bedrijven op het GOB Aken-Heerlen bevordert.

Zoals reeds was opgemerkt in het kabinetsstandpunt inzake grensoverschrijdende projecten (Kamerstukken II 1998/1999, 26 670, nr. 1), is het kabinet er zich terdege van bewust dat het nog enige tijd kan duren voordat het onder aanbeveling 1 bedoelde verdrag tot stand zal zijn gekomen. Daarom moet ten koste van alles worden voorkomen dat op korte termijn het elan en het commitment betreffende het GOB Aken-Heerlen vermindert of zelfs verloren gaat. Om die reden acht het kabinet het van het grootste belang dat in de periode tussen nu en de inwerkingtreding van het verdrag voorzieningen worden getroffen die een dergelijk risico tegengaan. Tegen die achtergrond is het kabinet van oordeel dat uitvoering van aanbeveling 2 voortvarend ter hand moet worden genomen. Ook van Duitse zijde is hierop aangedrongen. Van wezenlijk belang is het dat de betrokken lokale en regionale overheden aan de Duitse en Nederlandse kant van de grens zich verantwoordelijk voelen voor de instelling van een paritaire commissie van deskundigen die bedrijven adequaat kan informeren over de thans geldende vestigingsvoorwaarden op het GOB Aken-Heerlen. In dat licht is het naar het oordeel van het kabinet positief te waarderen dat de provincie Limburg in 1999 reeds haar expertise heeft aangeboden voor de in te stellen commissie van deskundigen, temeer omdat de provincie direct betrokken is bij het initiatief om te komen tot de oprichting van een expertisecentrum voor grensoverschrijdende problematiek.

In de afgelopen maanden is de Euregio Rijn-Waal in samenwerking met de ministeries van Economische Zaken in Den Haag en Düsseldorf begonnen met de uitvoering van een project «Informatievoorziening en stimulering grensoverschrijdende bedrijventerreinen», waarmee ervaring opgedaan zou kunnen worden bij het opzetten van GOB's. Het Euregio-project heeft een looptijd van twee jaar. In het project worden de volgende vier deelprojecten onderscheiden:

- a. informatiedocument voor investeerders GOB's;
- b. inrichtingen ondersteuning paritaire commissie;
- c. ondersteuning en stimulering grensoverschrijdende initiatieven Nederlands-Duits grensgebied;
- d. atlas samenwerkingsverbanden en werkgroepen.

In opdracht van de Euregio Rijn-Waal is het bureau Buck Consultants International in Nijmegen (verder te noemen: BCI) ingeschakeld bij de uitvoering van het project. BCI heeft een faciliterende rol: het bewaken van de agenda en van de voortgang van het project, alsmede het vastleggen van de uitkomsten van de besprekingen die in het kader van het project plaatsvinden. In dit verband speelt BCI allereerst een ondersteunende rol voor de op te richten paritaire commissie van het GOB Aken-Heerlen en desgewenst ook voor GOB's elders aan de Nederlands-Duitse

grens. Daarnaast stelt BCI, op basis van de ervaringen van hierboven bedoelde GOB's, een inventarisatie van knelpunten op die, waar mogelijk, in het kader van het voorgestelde verdrag opgelost moeten worden. BCI zal om die reden regelmatig terugkoppelen naar de interdepartementale werkgroep in Den Haag, die op basis van aanbeveling 3 is ingesteld, en naar de paritaire commissie van deskundigen welke in eerste instantie is voorzien voor het GOB Aken-Heerlen. In een later stadium kunnen ook voor de andere GOB's dergelijke commissies worden ingericht. Hiermee wordt gewaarborgd dat zowel ten behoeve van de werkgroep als ook ten behoeve van het nieuwe verdrag de informatie inzake knelpunten beschikbaar is. Tevens worden in het kader van bovengenoemd Euregio-project 8 tot 10 platformdiscussies georganiseerd ten behoeve van overheden en andere betrokken partijen bij de ontwikkeling van grensoverschrijdende bedrijventerreinen langs de Nederlandse oostgrens.

Sinds de start van het Euregio-project «Informatievoorziening en stimulering grensoverschrijdende bedrijventerreinen» is een reeks bijeenkomsten gehouden. Tijdens de eerste bijeenkomst op 7 september 1999 werd het project voorgesteld. Tijdens de tweede bijeenkomst op 8 december 1999 werd door dr. W. Försterling van de *Staatskanzlei* van Noordrijn-Westfalen een uiteenzetting gegeven over de elementen die in het beoogde verdrag inzake GOB's moeten worden geregeld. Verder werd ingegaan op de mogelijke taken van de in te stellen paritaire commissie voor het GOB Aken-Heerlen. Uit de besprekingen werd duidelijk dat vooralsnog, d.w.z. in de fase voorafgaand aan de totstandkoming van het verdrag, de commissie zich ertoe dient te beperken bedrijven adequaat te informeren over de thans geldende vestigingsvoorwaarden op het GOB Aken-Heerlen. De paritaire commissie is in deze fase niet bevoegd namens de lokale overheden vergunningen af te geven dan wel anderszins bindende besluiten voor burgers en investeerders te nemen; die bevoegdheid komt in deze fase alleen de betrokken overheden aan de Nederlandse dan wel Duitse kant van de grens toe. Wel kan de paritaire commissie een belangrijke rol spelen bij de inventarisatie van knelpunten die in het verdrag geregeld moeten worden. Algemeen werd geconstateerd dat ook met deze beperkte taakopdracht de in aanbeveling 2 voorgestelde instelling van een paritaire commissie alleszins zinvol is.

Een derde bijeenkomst werd belegd op 24 mei van dit jaar. Toen is met name gesproken over de invulling en taakstelling van de paritaire commissie voor het GOB Avantis in Aken-Heerlen. Gedacht wordt aan de instelling van een paritair samengestelde Centrale Publieke Werkgroep Avantis (voortaan: CPWA) die de verdere ontwikkeling van het grensoverschrijdende bedrijventerrein Heerlen-Aken begeleidt en stimuleert. De CPWA zal bestaan uit vertegenwoordigers van de openbare lichamen stad Aken, gemeente Heerlen, provincie Limburg en Regierungsbezirk Keulen. Deze instanties kunnen de oprichting van de CPWA formaliseren door deze als grensoverschrijdend samenwerkingsverband in te richten. Binnen het Anholtverdrag wordt deze mogelijkheid nu al geboden (vgl. aanbeveling 5). De nadere uitwerking van de Centrale Publieke Werkgroep Avantis is voorzien op een vervolgbijeenkomst die op 30 juni plaatsvindt.

Tevens is tijdens de bijeenkomst op 24 mei ingegaan op een informatie-document dat in het kader van het Euregio-project is ontwikkeld ten behoeve van ondernemers die hun bedrijf willen vestigen op grensoverschrijdende bedrijventerreinen. Het concept-document verschaft (potentiële) investeerders inzicht in de verschillen tussen Nederland en Duitsland die voor ondernemers van belang zijn. Hierbij valt te denken aan voor het bedrijfsleven relevante verschillen in regelgeving inzake rechtspersonen (vgl. ook aanbeveling 11) en voor ondernemingsof medezeggenschapsraden (vgl. aanbeveling 7), verschillen in bouw- en milieu-

regelgeving, het onderscheid tussen de belastingsystemen en de stelsels voor sociale zekerheid, alsmede verschillen in ontslag- en vakantie-regelingen voor werknemers. In dit informatiedocument wordt gewerkt met een algemeen deel over regelgeving in beide landen en een specifiek deel, waarin per thema de contactpersonen in de betreffende gemeenten en regionale overheidsorganisaties worden genoemd. Hierdoor zal het informatiedocument voor het gehele Nederlands-Duitse grensgebied bruikbaar zijn. BCI, dat dit document in het kader van het Euregio-project heeft opgesteld, zal het conceptdocument aanvullen en nader uitwerken.

Uiteraard zijn de ervaringen van het GOB Avantis niet uniek in die zin, dat ook andere GOB-initiatieven langs onze oostgrens evenzeer geconfronteerd worden met verschillen in regelgeving tussen Nederland en Duitsland. Naar het oordeel van het kabinet is het om die reden wenselijk dat ook voor de overige GOB-initiatieven aan de Nederlands-Duitse grens de instelling van paritaire Duits-Nederlandse commissies wordt overwogen. Tussen de afzonderlijke commissies is, naar het oordeel van het kabinet, ruimte voor personele unies. Na inwerkingtreding van het verdrag zullen de commissies van deskundigen een belangrijke rol blijven spelen (vgl. aanbeveling 4). Mede om die reden is het van belang dat de ervaringen van alle GOB-initiatieven – en dus ook de eventuele knelpunten als gevolg van verschillen tussen Nederlandse en Duitse regelgeving – worden betrokken bij de werkzaamheden van de commissie die het verdrag voorbereidt. In het kader van het Euregio-project «Informatievoorziening en stimulering grensoverschrijdende bedrijventerreinen» wordt hier ook aandacht aan gegeven.

Op 9 mei van dit jaar werd een bijeenkomst belegd voor contactpersonen die betrokken zijn bij alle GOB-initiatieven langs de Nederlands-Duitse grens. Tijdens deze bijeenkomst is ingegaan op de ontwikkelingskansen van GOB's in zijn algemeenheid. Daar werd tevens het GOB Avantis (Aken-Heerlen) gepresenteerd. Gebleken is dat de belangrijkste vragen van potentiële investeerders bij vestiging op een GOB zijn:

- a. Rechtsvormkeuze;
- b. Toepassing bouw- en milieuregelgeving;
- c. Toepassing belastingregelgeving.

De ervaring van Avantis leert dat het belangrijk is om aan (potentiële) investeerders duidelijkheid te verschaffen over het beleid met betrekking tot bovenstaande thema's bij vestiging op GOB's. Een paritaire commissie van deskundigen kan hierbij een belangrijke rol spelen. Avantis verklaarde zich bereid om andere GOB-initiatieven te laten delen in de opgedane ervaring bij de ontwikkeling van Avantis. Tijdens de vergadering gaven alle GOB-initiatieven inzicht in hun functioneren en ervaringen. Uit deze ervaringen blijkt voorts nog dat vooral knelpunten worden ervaren op de volgende terreinen:

- a. verschillen in wetgeving voor arbeidsbemiddeling en in sociale regelgeving tussen Nederland en Duitsland;
- b. belastingtechnische en juridische verschillen in Nederlandse en Duitse regelgeving;
- c. het per land toewijzen van Europese structuurfondsgelden, zodat deze ook bij gemeenschappelijke, grensoverschrijdende projecten slechts aan de «eigen kant» van de landsgrens kunnen worden aangewend;
- d. verschillen in bouw- en milieuregelgeving tussen Nederland en Duitsland;
- e. complexiteit met betrekking tot opzetten van grensoverschrijdende publiek-private samenwerking voor de ontwikkeling en exploitatie van een GOB.

In dit verband zij opgemerkt dat het kabinet ernaar streeft dat de laatste twee elementen zullen worden geregeld in het voorgestelde verdrag. De

beide eerste elementen zullen waar mogelijk elders geregeld moeten worden (zie hieronder de aanbevelingen 6–8 van het rapport «De grens nader verkend» en de aanbevelingen die betrekking hebben op het rapport van de fiscale werkgroep «Ondernemen in de grensstreek»). Het knelpunt inzake aanwending van Europese structuurfondsgelden kan niet bilateraal tussen Nederland en Duitsland worden geregeld, en zal in overleg met de Europese Commissie aan de orde worden gesteld. Tijdens de bijeenkomst van 9 mei is afgesproken dat in het kader van het Euregio-project «Informatievoorziening en stimulering grensoverschrijdende bedrijventerreinen» contact zal worden onderhouden met de diverse GOB-initiatieven (een vervolgvergadering is voor de herfst gepland). Verder zullen in het kader van dit project desgewenst deze initiatieven worden ondersteund met diverse activiteiten.

Aanbeveling 3: Er dient een kleine, permanente, interdepartementale werkgroep te worden ingesteld die in Den Haag kan fungeren als aanspreekpunt voor vergelijkbare werkgroepen in Düsseldorf en Bonn [Berlijn] en voor de paritaire commissies voor de bedrijventerreinen. Tevens zou deze werkgroep belast moeten worden met de voorbereiding aan Nederlandse kant van het verdrag met de Duitse partners.

Gedurende het afgelopen half jaar is de permanente interdepartementale werkgroep Grensoverschrijdende Projecten Nederland-Duitsland gemiddeld één maal per maand bijeengekomen. De werkgroep is belast met de voortgangsbewaking m.b.t. de aanbevelingen uit het rapport «De grens nader verkend». Over de voortgang wordt gerapporteerd tijdens de bijeenkomsten van de werkgroep. Ieder betrokken ministerie is verantwoordelijk voor de uitvoering van de aanbeveling betreffende dit ministerie en levert een schriftelijke bijdrage voor de halfjaarlijkse voortgangsrapportage van deze aanbeveling aan beide Kamers.

In de departementale werkgroep zijn de ministeries BZK, BZ, Financiën, SZW, EZ, VROM en OCenW vertegenwoordigd. Middels de deelname van Financiën aan de werkgroep is tevens de afstemming tussen de interdepartementale werkgroep en de fiscale werkgroep, belast met de uitvoering van de aanbevelingen in het rapport «Ondernemen in de grensstreek», gewaarborgd. Gelet op de ondersteunende rol van Buck Consultants International bij de uitvoering van het project «Informatie en bevordering grensoverschrijdende bedrijventerreinen» van de Euregio Rijn-Waal en bij de werkzaamheden van de paritaire commissie van het GOB Aken-Heerlen (op termijn mogelijk ook van GOB-commissies elders aan de Nederlands-Duitse grens) woont dit bureau de vergaderingen van de werkgroep als waarnemer bij.

Taken van de interdepartementale werkgroep:

- de werkgroep coördineert de uitvoering van de aanbevelingen van het rapport «De grens nader verkend»;
- de werkgroep onderhoudt contacten met Duitse partners (de Bond en de beide deelstaten Noordrijn-Westfalen en Nedersaksen), met name met betrekking tot de voorbereiding van een verdrag inzake de GOB's. Hiervoor is een sub-werkgroep ingesteld, bestaande uit 4 leden van de reguliere werkgroep Grensoverschrijdende Projecten Nederland-Duitsland (aanbeveling 1);
- de werkgroep is aanspreekpunt voor de paritaire Nederlands-Duitse commissie(s) van deskundigen voor de afzonderlijke GOB's aan de Nederlands-Duitse grens (aanbeveling 2);
- de werkgroep fungeert als contactpunt voor de ontwikkeling van het ECGS; het Expertise Centrum Grensoverschrijdende Samenwerking (aanbeveling 4);
- de werkgroep is betrokken bij de voorbereiding van een wijziging c.q.

aanpassing van het Anholt-verdrag inzake bestuurlijke grensoverschrijdende samenwerking aan de Nederlands-Duitse grens (aanbeveling 5).

In de toekomst zal de werkgroep:

- fungeren als aanspreekpunt voor Berlijn, Düsseldorf en Hannover; en tevens
- fungeren als contactpunt voor regionale activiteiten betreffende GOB's.

Aanbeveling 4: Op korte termijn zou, liefst in de vorm van een of meer virtuele loketten, een pilot inzake informatievoorziening moeten worden gestart t.b.v. ondernemers die zich op het GOB Aken-Heerlen, het Technologiepark Herzogenrath of in de gemeente Kerkrade willen vestigen. Tijdens de pilot worden voorstellen ontwikkeld om de informatievoorziening structureel te verbeteren.

In Zuid-Limburg wordt het Expertise Centrum Grensoverschrijdende Samenwerking (ECGS) ontwikkeld. Er vindt regelmatig afstemming plaats tussen de werkgroep Grensoverschrijdende Projecten Nederland-Duitsland resp. het coördinerend ministerie BZK en de provincie Limburg over de ontwikkeling van het ECGS, die gedeeltelijk ondersteund wordt met overheidssubsidie ten bedrage van f 200 000 voor 1999 en f 200 000 voor 2000.

Een eerste onderdeel van het ECGS wordt herfst 2000 operationeel. Het ECGS draagt op dit moment nog een Limburgs stempel, maar zal zich op termijn ontwikkelen tot informatiepunt op het terrein van informatieverstrekking en kennisontwikkeling ten aanzien van grensoverschrijdende bedrijventerreinen (voortaan: GOB) langs de gehele Nederlandse grens. Door samenwerking met andere instanties, koppeling van hun databases en het instellen van virtuele in plaats van fysieke loketten wil het ECGS alle aanwezige en nog te verwerven kennis met betrekking tot GOB's bundelen en deze overeenkomstig de wensen van de regering toegankelijk maken voor bedrijven die overwegen zich op een GOB te vestigen evenals voor werknemers die in bedrijven (willen) werken die gevestigd zijn op een GOB. Het Expertisecentrum zal kortom niet opnieuw het wiel gaan uitvinden of de taak overnemen van reeds goed functionerende specialistische kenniscentra, maar fungeert als primaire ingang.

Naar aanleiding van het kabinetsstandpunt inzake de aanbevelingen uit het rapport van de fiscale werkgroep is, teneinde de informatievoorziening op fiscaal terrein richting ondernemers en werknemers in de Duits-Nederlandse grensstreek te verbeteren, in februari 2000 het «Steunpunt Grensstreek» geopend; het belastinginformatiepunt op initiatief van de belastingdienst en het ministerie van Financiën. Met het oog op een duidelijke informatiestroom in de richting van GOB's, werknemers en bedrijven acht de regering het wenselijk dat het ECGS en het «Steunpunt Grensstreek» hun taken in onderlinge afstemming bepalen. Teneinde dit te bereiken is een overlegplatform in het leven geroepen waaraan ambtelijk BZK en ambtelijk Financiën, de belastingdienst en de provincie Limburg deelnemen.

In navolging van het kabinetsstandpunt reikt de draagwijdte van de te verzamelen informatie van het ECGS verder dan de grenzen van Limburg met Duitsland en België en omvat de gehele Nederlands-Duitse en Nederlands-Belgische grens.

Het ECGS kan, mede met het oog op Europese gelden, worden gepositioneerd als een pilot voor de opzet van soortgelijke expertisecentra in andere landen. Daarnaast is een groot voordeel van de vestiging in Zuid-

Limburg de snelle toegang tot de expertise van en de mogelijkheden tot samenwerking met universiteiten in Maastricht, Luik, Aken en Diepenbeek en de hier gevestigde leerstoelen gericht op de grensoverschrijdende samenwerking.

Aanbeveling 5: Het Anholt-verdrag inzake bestuurlijke grensoverschrijdende samenwerking dient te worden aangepast, zodanig dat op basis van dat verdrag ingestelde openbare lichamen de bevoegdheid krijgen besluiten te nemen die burgers rechtstreeks binden. Aldus wordt het Anholt-verdrag op gelijke hoogte gebracht met het parallelle Benelux-verdrag, dat deze mogelijkheid reeds kent. Artikel 24 van de Duitse Grondwet, dat destijds aan deze bevoegdheidstoedeling in de weg stond, is inmiddels aangepast.

Tijdens mijn bespreking met mijn Duitse ambtsgenoot, mevrouw Zypries, is afgesproken dat in het kader van de verdragsonderhandelingen in de Duits-Nederlandse werkgroep prioriteit zou worden gegeven aan de totstandkoming van een nieuw verdrag inzake de GOB's. Toen was nog niet duidelijk welke rol de betrokken lokale overheden (dan wel een grensoverschrijdend publiekrechtelijk samenwerkingsverband van deze overheden) zouden dienen te spelen bij de vergunningsverlening aan nieuwe bedrijven die zich op een GOB willen vestigen. Op dit moment verlenen decentrale overheden op lokaal dan wel provinciaal (Regierungsbezirks)-niveau nog de vergunningen aan investeerders die zich op een GOB wensen te vestigen. In het licht van de gewijzigde aanpak die hiervoor onder aanbeveling 1 is geschetst, zal de ambtelijke werkgroep moeten bezien of hiermee ook in de toekomst kan worden volstaan, of dat andere oplossingen denkbaar zijn.

Te overwegen valt of aan lokale overheden langs de Nederlands-Duitse grens uitdrukkelijk de ruimte moet worden gelaten dat zij met betrekking tot GOB's mogen overgaan tot instelling van een gemeenschappelijk grensoverschrijdend publiekrechtelijk orgaan dat de bevoegdheid krijgt bindende besluiten ter zake van (investeerders op) GOB's te treffen. Dit is nu nog niet mogelijk, ook niet op basis van het Anholt-verdrag.

Een eventuele instelling van een gemeenschappelijk orgaan voor een GOB zou in het nieuwe verdrag voor de GOB's geregeld kunnen worden. Ook zou de instelling van een openbaar lichaam, maar dan niet uitsluitend toegespitst op GOB's, geregeld kunnen worden in het kader van het Anholt-verdrag. In het laatste geval zou het Anholt-verdrag zodanig moeten worden gewijzigd dat op basis van dat verdrag ingestelde openbare lichamen de bevoegdheid krijgen besluiten te nemen die burgers, en dus ook investeerders, rechtstreeks binden. Een dergelijke aanpassing van het Anholt-verdrag lijkt in principe mogelijk omdat artikel 24 van de Duitse Grondwet thans geen formele belemmering meer zou zijn voor aanpassing van het Anholt-verdrag als bedoeld in aanbeveling 5. De Bondsregering en de regering in Düsseldorf leken tijdens de vergadering van 3 mei op dit punt overigens niet gelijk te denken.

Aanbeveling 6: Onderdeel van het in aanbeveling 1 bedoelde verdrag zou kunnen zijn een nadere afspraak met Duitsland op grond van artikel 17 van EU-verordening 1408/71, waarin ten behoeve van de rechtspositie van grensarbeiders een uitzondering wordt gemaakt op de hoofdregel van de verordening. Ten behoeve van grensarbeiders zouden voorts begrijpelijk geformuleerde en goed toegelichte formulieren moeten worden gemaakt, te verstrekken door sociale-verzekeringsinstanties en belastingdiensten.

Volgens de hoofdregel van de EU-verordening 1408/71 is een grensarbeider aan de sociale-zekerheidswetgeving onderworpen in de staat waar

hij werkzaam is. Dit kan voor grensarbeiders tot problemen leiden, met name in de situatie dat de sociale-zekerheidswetgeving van de werkstaat en de belastingwetgeving van de woonstaat van toepassing is. De discoördinatie tussen belasting- en premieheffing kan leiden tot jaarlijkse schommelingen in de door grensarbeiders verschuldigde belastingen en premies. Dergelijke ongewenste effecten treden bijvoorbeeld in de relatie tussen Nederland en België op onder de zogenoemde grensarbeiders-regeling.

Dit probleem kan in beginsel op twee manieren worden ondervangen. Men zou – conform de aanbeveling – een regeling met Duitsland kunnen treffen op basis van artikel 17 van de EU-verordening. De grensarbeiders zouden op grond van deze regeling niet langer in de werkstaat zijn onderworpen aan de sociale-zekerheidswetgeving maar in de woonstaat. Voor de belastingheffing zou in het belastingverdrag met Duitsland dan een overeenkomstige regeling getroffen moeten worden. Een andere mogelijkheid is de eventuele discoördinatie op te heffen door de grensarbeiders voor zowel de belastingheffing als de sociale zekerheid te onderwerpen aan de wetgeving van de werkstaat. Deze benadering vormt het uitgangspunt van het fiscale beleid zoals dat door Nederland wordt gehanteerd in onderhandelingen over belastingverdragen. Voor een nadere toelichting op dit beleid kan onder meer worden verwezen naar de notitie «Uitgangspunten van het beleid op het terrein van het internationaal (Verdragen)-recht» (Kamerstukken II 1997/1998, 25 087, nr. 4).

In de relatie met België is onlangs in het kader van de onderhandelingen over het nieuwe belastingverdrag overeenstemming bereikt over een regeling waarbij de belastingheffing van grensarbeiders in de werkstaat zal plaatsvinden. Na de inwerkingtreding van het verdrag zullen de belasting- en premieheffing voor deze groep niet langer uiteenlopen. Aan de mogelijke nadelige gevolgen van een werkstaatheffing – denk aan het niet langer in aftrek kunnen brengen van hypotheekrente – wordt tegemoetgekomen via een regeling die ertoe zal leiden dat dergelijke aftrekposten de facto effect sorteren. Ook in de relatie met Duitsland – waar thans reeds een werkstaatheffing van toepassing is en het probleem van de discoördinatie zich dus niet voordoet – vinden de onderhandelingen over een nieuw belastingverdrag plaats op basis van de hiervoor beschreven uitgangspunten.

Omdat de fiscale regelingen met België en Duitsland een oplossing zullen bieden voor de grensarbeidersproblematiek die het gevolg is van het uiteenlopen van belasting- en premieheffing, is niet langer nodig om een oplossing na te streven op basis van de onderhavige aanbeveling via het maken van afspraken met deze landen over de premieheffing op basis van artikel 17 van EU-verordening 1408/71.

Aanbeveling 7: Nederland en Duitsland zouden in EU-verband aandacht moeten vragen voor de grote verschillen in medezeggenschapsregelingen tussen de lidstaten.

Frankrijk zal tijdens haar EG-voorzitterschap (2e helft 2000) een start maken met de bespreking van het voorstel van de Europese Commissie met betrekking tot harmonisatie van nationale medezeggenschapsregelingen. Zolang deze medezeggenschapsregelingen nog niet Europees geharmoniseerd zijn zal bij de keuze van het medezeggenschapssysteem in bedrijven op grensoverschrijdende bedrijventerreinen het werkstaat principe kunnen worden gehanteerd, in aansluiting op de fiscale regelingen. In het instellingsbesluit van het GOB zal dit principe moeten worden vastgelegd.

Aanbeveling 8: Tussen de voor arbeidsomstandigheden bevoegde instanties dienen praktische afspraken te worden gemaakt over wie waar en waarop gaat inspecteren.

Gelet op de nieuwe aanpak zoals onder aanbeveling 1 geschetst, ontvalt de grond aan aanbeveling 8, zoals die was verwoord. Immers onder het principe van de «Meistbegünstigung» blijven in Nederland en Duitsland de respectieve arbeidsinspecties volledig bevoegd op het eigen territoir. Zulks neemt niet weg dat ook onder het nieuwe stelsel van «Meistbegünstigung» aanleiding zal zijn voor afspraken over arbeidsinspectie om te voorkomen dat op tweeërlei wijze het inhoudelijk geldende recht wordt uitgelegd.

Aanbeveling 9: Het rapport EURES dient, wat de problemen betreft op het gebied van ziektekosten, te worden aangeboden aan de minister van VWS, met het verzoek de daarin gedane aanbevelingen te bespreken met haar Duitse ambtgenoot.

Het EURES rapport is bij brief van 20 oktober 1999 aangeboden aan de minister van VWS, met het verzoek de daarin gedane aanbevelingen te bespreken met haar Duitse ambtgenoot. Een aantal van de in het rapport geschetste problemen op het gebied van ziektekosten is inmiddels opgelost. Zo doet het probleem dat het Duitse «Pflegegeld» niet meer exportabel is zich na een uitspraak van het Europese Hof van Justitie in de zaak Molenaar (1999) niet meer voor. De «Pflegegeld»-verzekering moet blijken dit arrest als uitkering bij ziekte in de zin van de Verordening (EEG) nr. 1408/71 worden aangemerkt. Dit heeft tot gevolg dat Duitse verzekerden aan personen die in Duitsland verzekerd zijn en in een andere lidstaat wonen het «Pflegegeld» moeten uitkeren.¹ Daarnaast is in februari 1999 de personele werkingssfeer van Verordening (EEG) nr. 1408/71 uitgebreid met studenten, waardoor de in het EURES rapport geschetste problematiek rond studenten niet langer speelt en zij meelopen in de coördinatiemechanismen van de Europese sociale zekerheidsverordening.²

De minister van VWS is geen voorstander van de in het rapport voorgestelde wijziging van de Verordening (EEG) nr. 1408/71 ten behoeve van de groep gepensioneerde grensarbeiders.³ Dit zou discriminatie binnen een categorie verzekerden opleveren, omdat gepensioneerde grensarbeiders hierdoor meer rechten zouden krijgen dan andere gepensioneerde grensbewoners. De voorkeur van de minister gaat uit naar vergroting van de keuzevrijheid van alle grensbewoners. Om die reden is er een verdrag tussen Nederland en Duitsland in voorbereiding waarin de mogelijkheid wordt geopend dat de bevoegde autoriteiten overeenkomen dat alle verzekerden, inclusief gepensioneerde grensarbeiders, op het grondgebied van de andere staat medische zorg kunnen inroepen. Het beoogde verdrag zal ook gelden voor meeverzekerde familieleden van gepensioneerde grensarbeiders (vgl. Kamerstukken II 1999/00, 26 670, nr. 2, blz. 6).

Aanbeveling 10: Wat de op de grens gevestigde ondernemingen betreft zou het rechtsregime van toepassing moeten zijn van het land waarin het grootste deel van de bedrijfsvestiging ligt, tenzij in het in aanbeveling 1 genoemde verdrag of in een andere bilaterale afspraak anders is bepaald.

Deze aanbeveling zal worden meegenomen in het kader van de besprekingen van de Nederlands-Duitse werkgroep die het verdrag inzake de GOB's voorbereidt (zie aanbeveling 1).

¹ Zie EURES-rapport, aanbevelingen 111D, blz. 23–24 en 208 NL-D, blz. 31–32.

² Zie EURES-rapport, aanbeveling 211D, blz. 33.

³ Zie EURES-rapport, aanbeveling 210 D, blz. 33.

Aanbeveling 11: Bij de Duitse autoriteiten zou moeten worden bepleit mogelijk te maken dat Nederlandse rechtspersonen in Duitsland kunnen ondernemen, zonder dat zij door de Duitse rechter worden aangemerkt als Handelsgesellschaft.

Zoals in het rapport «De grens nader verkend» wordt benadrukt, geldt als uitgangspunt dat in Duitsland het Duitse rechtssysteem geldt en in Nederland het Nederlandse. Dit betekent dat een gebied waar een ander rechtsregime van toepassing is, letterlijk zijn eigen grenzen kent. Daarmee rijzen problemen die met name op een GOB direct voelbaar zijn. Bedrijven die vestiging op een GOB overwegen, zullen dan ook onherroepelijk te maken krijgen met de wetgeving van het land van vestiging. Dit is de consequentie van het verschil tussen de Nederlandse en de Duitse staatsinrichting. Met betrekking tot aanbeveling 11 is het relevant, dat de bevoegdheden op het terrein van het vennootschapsrecht in beide landen nationaal geregeld zijn. Dit betekent, zoals in hoofdstuk 5 en paragraaf 7.3 van «De grens nader verkend» uiteengezet, dat de oplossing voor een dergelijk verschil niet kan worden gevonden in het instellen van een regionale autoriteit met (wetgevende) bevoegdheden die nu aan de nationale overheid zijn voorbehouden. Het voor een bepaald gebied afstaan van dergelijke bevoegdheden aan een (grensoverschrijdende) autoriteit verdraagt zich niet met het Nederlands rechtssysteem. Het overdragen van bevoegdheden aan een grensoverschrijdend openbaar lichaam is in het kader van het Anholt-verdrag beperkt tot de bevoegdheden van de deelnemende autoriteiten: d.w.z. de betrokken decentrale overheden, aan Nederlandse kant de provincie en gemeente(n). Zo kunnen nationale bevoegdheden op het terrein van het vennootschapsrecht niet ingebracht worden in een dergelijk orgaan als dat op basis van het Anholt-verdrag wordt ingesteld. Zoals aangegeven in par. 7.3 van «De grens nader verkend» geeft Nederland de voorkeur aan een praktische oplossing, neer te leggen in het nieuwe verdrag met Duitsland.

De verschillen tussen het Nederlandse en Duitse vennootschapsrecht zijn zowel in het licht van de Europese eenwording als ook praktisch gezien met betrekking tot GOB's verreikend. In het Nederlands recht geldt dat niet-Nederlandse rechtspersonen worden erkend als rechtspersonen (Verdrag betreffende de onderlinge erkenning van vennootschappen en rechtspersonen, Trb. 1968, 113). Dit is verder uitgewerkt in de regels voor buitenlandse rechtspersonen (Stb. 1997, 679) en heeft een praktische neerslag gevonden in het Handelsregisterbesluit 1996 (Stb. 1997, 417). Een onderneming opgericht volgens het Duitse vennootschapsrecht, kan dus als «Duitse» rechtspersoon in Nederland werkzaam zijn. Het Nederlands vennootschapsrecht gaat uit van het principe van de plaats van oprichting, hier verder aan te duiden als de «oprichtingsregel». In Duitsland kent men dergelijke regelgeving niet. Het Duitse vennootschapsrecht gaat uit van het principe van de «siège réel», in het Duits aangeduid als *Sitztheorie*. De in Duitsland geldende *Sitztheorie* gaat bij het bepalen van de rechtspersoonlijkheid van een vennootschap uit van het op de plaats van haar hoofdvestiging geldende recht. Indien een buitenlandse rechtspersoon in Duitsland het centrum van zijn bestuursactiviteit heeft, zal de rechter deze rechtspersoon aanmerken als een Handelsgesellschaft, een rechtsvorm die niet een kapitaalbeschermingsregime kent als de Nederlandse BV of NV. Dit geldt ook, wanneer een in Nederland opgerichte BV die daadwerkelijk in ons land actief is, mettertijd zijn feitelijke bestuursactiviteit naar Duitsland verlegt. Een Nederlandse BV die in Duitsland wil ondernemen zal derhalve, om een zekere kapitaalbescherming te realiseren, een GmbH moeten oprichten. Deze onder het Duits vennootschapsrecht gestelde eis vormt voor de ontwikkeling van een GOB een in de ogen van de Nederlandse regering ongewenste belemmering, waarvan overigens de vraag is of zij zich wel verdraagt met Europese regelgeving.

Door een recente uitspraak van het Europees Hof van Justitie (in het zgn. Centros-arrest van 9 maart 1999) is niet duidelijk in hoeverre de *Sitztheorie* in overeenstemming is met Europese regelgeving. In de Duitse vakliteratuur op het terrein van het vennootschapsrecht wordt in toenemende mate door vakjuristen de opvatting gehuldigd, dat het *Centros-arrest* noopt tot het opgeven van de in Duitsland geldende *Sitztheorie*. Navraag bij de *Staatskanzlei* van Noordrijn-Westfalen leert evenwel dat deze conclusie voorbarig is, omdat bovengenoemd arrest van het Europees Hof van Justitie een andere casus betreft, waardoor nog geen definitieve opheldering is gegeven over de geldigheid van de Duitse *Sitztheorie*. Dit neemt niet weg, dat de juridische status van de *Sitztheorie* in het licht van Europese regelgeving (art. 43 en 48 van het EG-verdrag – vroeger art. 52 en 58 – die vestigingsvrijheid voor ondernemingen garandeert) als gevolg van het *Centros-arrest* wel ter discussie staat. Met het oog hierop heeft het Bundesgerichtshof op 30 maart 2000 besloten, om de principiële rechtsvraag inzake de *Sitztheorie* voor te leggen aan het Europees Hof van Justitie. Het betreft een casus van een Nederlandse BV die als rechtspersoon volgens Nederlands recht in Duitsland werkzaam is, en daarom volgens de geldende Duitse *Sitztheorie* niet rechtsbekwaam zou zijn. Het Bundesgerichtshof zal eerst het oordeel van het Europees Hof van Justitie afwachten, alvorens een uitspraak in deze zaak zal worden gedaan.

Geconcludeerd kan worden dat aanbeveling 11 nog niets van zijn actualiteit heeft verloren. Deze conclusie wordt ook gedeeld door het ministerie van Economie, Middenstand, Technologie en Verkeer van Noordrijn-Westfalen. Omdat versoepeling van de Duitse *Sitztheorie* zou kunnen bijdragen aan het vereenvoudigen van het proces van vestiging en uitbreiding van bedrijven en ondernemingen in grensgebieden, incl. de GOB's, zal Nederland er bij Duitsland op blijven aandringen dat de wetgeving aan Duitse kant wordt versoepeld, hetzij door het loslaten van de *Sitztheorie* hetzij door een specifieke regeling in het kader van het nieuwe verdrag inzake GOB's.

Aanbeveling 12: Met betrekking tot politieke samenwerking en brandweer kunnen nieuwe aanvullende regelingen worden getroffen op basis van bestaande afspraken of overeenkomsten (Nederlands-Duitse bijstands-overeenkomst; Nederlands-Duits Memorandum of Understanding).

Nog deze zomer zal ervaring worden opgedaan met het politieverdrag met België voor het EK2000. Op het gebied van de operationele politietoekenningsvoering is dit verdrag uniek, omdat aan een buitenlandse politiedienst bevoegdheden worden toegekend voor het optreden in ons land en aan Nederlandse politieambtenaren op het grondgebied van België, dit alles binnen bepaalde kaders. Het betreft een vernieuwende aanpak van de politiesamenwerking op het vlak van de openbare orde handhaving. In de tweede helft van dit jaar zal een evaluatie van het politieoptreden en de internationale politiesamenwerking plaatsvinden, terwijl het verdrag met België in artikel 14 heeft bepaald dat uiterlijk zes maanden na afloop van de looptijd van dit verdrag de beide ministers van Binnenlandse Zaken van beide landen een verslag uitbrengen over de doeltreffendheid en de effecten van dit verdrag in de praktijk. Dit verslag zal ook aan beide parlementen worden gezonden. De uitkomst van vorenstaande zal van groot belang kunnen zijn voor de politiesamenwerking met Duitsland.

In de grensoverschrijdende politieke samenwerking doen zich in de dagelijkse praktijk soms knelpunten voor. Diverse politiekorpsen hebben aandacht gevraagd voor problemen die om een oplossing vragen en dat niet alleen aan de oostgrens maar eveneens aan de zuidgrens. In dat verband zijn te noemen de politiesamenwerking in Dinxperlo/Süderwick en in Baarle-Nassau/Baarle-Hertog.

De problematiek van de politiesamenwerking op de grensoverschrijdende bedrijventerreinen is niet anders dan de problematiek van de grensoverschrijdende politiesamenwerking buiten het gebied van de bedrijventerreinen. Daarom is een algehele regeling geboden voor de politiesamenwerking aan de hele oost- en zuidgrens, die mede soelaas biedt voor de problematiek van de bedrijventerreinen.

Teneinde te kunnen bezien op welke onderwerpen grensoverschrijdende bevoegdheden noodzakelijk zijn, worden thans de algemene knelpunten in kaart gebracht aan de hand van gesprekken en dossieranalyse. Zowel een bedrijventerrein als ook andere vormen van grensoverschrijdende politiesamenwerking (bijvoorbeeld een gezamenlijk politiebureau) worden in de inventarisatie meegenomen. Onlangs hebben de eerste gesprekken plaatsgevonden tussen vertegenwoordigers van de Directie Politie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en vertegenwoordigers van de politie die zich bezig houden met grensoverschrijdende politiesamenwerking. Na de inventarisatie van de knelpunten die bij de grensoverschrijdende politiesamenwerking worden gevoeld, zal een onderzoek geïnitieerd worden naar de juridische mogelijkheden om tegemoet te komen aan deze problematiek. De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is voornemens om de inventarisatie nog voor 1 augustus aanstaande aan de betrokken politie grensregio's aan te bieden teneinde te bezien of overeenstemming bestaat over de gesignaleerde knelpunten. Vervolgens zal de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in overleg met de minister van Justitie de knelpunten voorleggen aan de desbetreffende bewindslieden in zowel Duitsland als België, met het doel tot een gezamenlijke aanpak te komen. Deze binationale aanpak zal gericht zijn op het analyseren van de knelpunten en het vinden van oplossingen in de vorm van nadere regelgeving.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties deelt de conclusie van het rapport «De grens nader verkend» dat een verdrag inzake grensoverschrijdende bedrijventerreinen geen betrekking dient te hebben op algemene strafrechtelijke en politieke regels. Executieve bevoegdheden zullen in een afzonderlijk verdrag moeten worden geregeld indien er zwaarwegende belangen zijn de politie grensoverschrijdende executieve bevoegdheden te verlenen.

Met betrekking tot grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van brandweer zal zo spoedig mogelijk een voortgangsrapportage aan de Kamer aangeboden worden.

Aanbeveling 13: Voor de inzet van een buitenlands particulier beveiligingsbedrijf moet worden bezien in hoeverre wederzijdse erkenning van vak kwalificaties mogelijk is.

Inmiddels wordt door het ministerie van Justitie een aanvang gemaakt met nader onderzoek om vast te stellen in hoeverre deze aanbeveling kan worden gerealiseerd. Hierbij gaat aandacht uit naar de thans geldende kaders voor Duitse en Nederlandse eisen op dit gebied. Bezien zal worden in hoeverre bijvoorbeeld bepaalde ontheffingen verleend kunnen worden, waarbij recht gedaan wordt aan de diverse belangen die de bestaande stelsels beogen te beschermen. Gelet op de bijzondere situatie van de GOB's zal het ministerie van Justitie bezien of hier een specifieke oplossing moet worden gecreëerd. Hierover zal nader worden bericht in de volgende halfjaarlijkse rapportage.

Aanbeveling 14: Alle betrokkenen dienen actief mee te werken aan de vorming van een transnationale hogeschoolstructuur van de Hogeschool

Overleg over «transnationale instellingen» maakt deel uit van het door OCenW in samenwerking met de buurlanden Vlaanderen, Noordrijnland-Westfalen, Nedersaksen en Bremen gevoerde grenslandenbeleid. De Hogeschool Limburg en de Fachhochschule Aachen werken in dit kader al geruime tijd intensief samen. De Hogeschool Limburg ontvangt van het Ministerie van OCenW in het kader van de stimuleringsregeling grensoverschrijdende samenwerking hoger onderwijs 1997–2000 (kenmerk WO/BL-96025866) subsidie om de structurele samenwerking met de Fachhochschule Aachen tot stand te brengen. De Fachhochschule Aachen heeft een subsidie toegezegd gekregen van het Ministerium für Schule und Weiterbildung, Wissenschaft und Forschung van Noordrijn-Westfalen. Er wordt gewerkt aan verschillende gezamenlijke opleidingen die moeten leiden tot bi-diplomerende. Vorig jaar is een gezamenlijke opleiding multimedia en communicatie van start gegaan waaraan de Hogeschool Limburg (NL), de Fachhochschule Aachen (D) en de Hogeschool Hasselt (VLA) deelnemen. Dit jaar is de opleiding voorgelegd aan de Adviescommissie onderwijsaanbod (ACO; artikel 6.3 WHW). De Hogeschool Limburg is nog in afwachting van het ACO-besluit. Dit jaar nemen reeds Vlaamse en Nederlandse studenten deel aan de opleiding, nog geen Duitse studenten omdat het Ministerium für Schule und Weiterbildung, Wissenschaft und Forschung in Düsseldorf nog geen formele toestemming voor de opleiding heeft verleend. Het doel van de instellingen is om een transnationale faculteit op te richten. In 2002 zal de faculteit volgens de planning van de instellingen moeten zijn gerealiseerd. De bestuurders van de betrokken instellingen onderzoeken op dit moment nog allerlei financieringstechnische en juridische zaken. Op instellingsniveau is sprake van zelfregie waarbij OCenW, waar nodig, investeert in de randvoorwaarden. Waar blijkt dat de instellingen zelf bepaalde zaken niet kunnen oplossen beziet OCenW waar belemmeringen kunnen worden weggenomen in lijn met de internationaliseringsnota «Kennis: geven en nemen» (Kamerstukken II 1999/00, 22 452, nr. 12).

De Regeling stimulering grensoverschrijdende samenwerking hoger onderwijs 1997 – 2000 loopt dit jaar af. In opdracht van OCenW doet het Center for Higher Education Policy Studies (CHEPS) van de Universiteit Twente in dat kader een onderzoek met als doel het inventariseren en evalueren van de ervaringen met grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van het hoger onderwijs. Het onderzoeksrapport van het CHEPS wordt in het najaar 2000 verwacht.

Aanbeveling 15: Er dient gebruik te worden gemaakt van de wettelijke mogelijkheid op het Nederlandse deel van het GOB Aken-Heerlen een dependance van de Rheinisch-Westfälische Technische Hochschule te vestigen.

Vanuit de Nederlandse wetgeving bezien bestaan er geen belemmeringen voor de Rheinisch-Westfälische Technische Hochschule om een dependance te vestigen op het Nederlandse deel van de GOB Aken-Heerlen.

Algemeen

In juli 1999 heeft het kabinet in de reactie op het rapport «Ondernemen in de grensstreek» aangegeven in beginsel positief te staan tegenover een nadere uitwerking van de aanbevelingen van de fiscale werkgroep. Onderkend werd daarbij dat de belangrijkste aanbevelingen alleen gerealiseerd kunnen worden met medewerking van de Duitse autoriteiten. Ook tijdens het algemeen overleg op 16 december 1999 is door de staatssecretaris van Financiën benadrukt dat de voortgang bij de uitwerking van de aanbevelingen sterk afhankelijk is van de onderhandelingen met andere autoriteiten. In de relatie met Duitsland worden de onderhandelingen over de uitvoering van de aanbevelingen op twee niveaus gevoerd.

Allereerst betreft dat de onderhandelingen over een nieuw Nederlands-Duits belastingverdrag. Zoals in het overleg met de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de vaste commissie voor Financiën op 16 december 1999 door mijn ambtsvoorganger reeds is aangegeven, is met Duitsland in beginsel overeenstemming bereikt over het opnemen van een kapstokartikel in het nieuwe belastingverdrag. Op basis van dit artikel zullen bijzondere fiscale regelingen kunnen worden getroffen voor grensoverschrijdende bedrijventerreinen.

De nadere uitwerking van de aanbevelingen wordt voorts besproken door een ambtelijke werkgroep die op initiatief van Nederland in het leven is geroepen. Deze werkgroep is samengesteld uit vertegenwoordigers van de ministeries van Financiën van Nederland en de Bondsrepubliek Duitsland, alsmede van de deelstaten Noordrijn-Westfalen en Nedersaksen. Sinds de instelling in maart 2000 is de werkgroep reeds tweemaal bijeen geweest; van beide zijden wordt op constructieve en positieve wijze gezocht naar oplossingen voor de problemen waarmee ondernemers en werknemers in de grensstreek worden geconfronteerd. De aanbevelingen van de Commissie-Wöltgens vormen daarbij het uitgangspunt van de besprekingen.

Aanbevelingen

In het rapport «Ondernemen in de grensstreek» zijn tien aanbevelingen op het terrein van de fiscaliteit opgenomen. Onderstaand wordt per aanbeveling verslag gedaan van de voortgang bij de uitwerking.

Aanbeveling 1: Voor de winstsfeer is de volgende aanbeveling gedaan:

- een grensoverschrijdend experiment;*
- in een beperkt gebied, zijnde de grensoverschrijdende bedrijventerreinen in Heerlen/Vaals/Kreisfreie Stadt Aachen en Kerkrade/Herzogenrath;*
- voor alle daar gevestigde ondernemingen;*
- waarbij voor de duur van het experiment de toepassing van het v.i.-model wordt toegestaan (de ondernemer die zich aan de andere kant van de grens vestigt, blijft in het eigen land belast);*
- en een regeling wordt getroffen om bij toetreding tot of beëindiging van het experiment afrekening over de fiscale en stille reserves uit te stellen.*

In het rapport-Wöltgens is de aanbeveling gedaan om voor de belastingheffing van ondernemingswinsten het zogenoemde v.i.-model in te voeren waarbij een Nederlandse of een Duitse ondernemer die zich op een grensoverschrijdend bedrijventerrein (hierna: GOB) vestigt in eigen land belast blijft, ook als hij zich vestigt op het deel van een GOB dat op het grondgebied van het andere land ligt. Zowel in de besprekingen over

de herziening van het Nederlands-Duitse belastingverdrag als in het overleg van de Nederlands-Duitse werkgroep is dit punt ter sprake gebracht. Een en ander heeft ertoe geleid dat in de tekst van een nieuw Nederlands-Duits belastingverdrag een algemene kapstok-bepaling zal worden opgenomen, die het mogelijk maakt dat Nederland en Duitsland een bijzondere regeling overeen kunnen komen ter zake van de belastingheffing van ondernemingen die gevestigd zijn op een GOB. Aanvankelijk gingen daarbij de gedachten uit naar een in de tijd begrensd experiment. De opzet van GOB's (Coevorden-Emlichheim en Heerlen-Aken) is evenwel van dien aard dat voor een meer permanente benadering van de hiermee verbonden problematiek zal worden gekozen.

Basis voor een bijzondere regeling

Gegeven de onzekerheid omtrent de tijd die gemoeid zou kunnen zijn met het gereed komen en in werking treden van een nieuw Nederlands-Duits belastingverdrag terwijl de ontwikkeling van GOB's aan de Nederlands-Duitse landsgrens onverminderd doorgaat, oordeelde de Nederlands-Duitse werkgroep een regeling wenselijk die op kortere termijn soelaas zou kunnen bieden. De Nederlands-Duitse werkgroep heeft zich daarom voorgenomen nog dit najaar te komen met een ontwerp voor een aanvullend protocol bij het huidige Nederlands-Duitse belastingverdrag. Naar verwachting van de werkgroep zou daarmee ten minste een jaar eerder een bijzondere regeling – mits over de inhoud op korte termijn overeenstemming kan worden bereikt – van toepassing kunnen worden voor de belastingheffing van ondernemers op GOB's.

Hoofdpijnen van de regeling voor GOB's

In de besprekingen van de Nederlands-Duitse werkgroep met betrekking tot de belastingheffing van ondernemingswinsten beginnen de contouren van een regeling zich concreet af te tekenen. In de zomermaanden zal een eerste concept voor een regeling op schrift worden gesteld dat vervolgens in september a.s. in de werkgroep zal worden besproken. De regeling zal voorzien in een belastingheffing over de ondernemingswinst in het land waar de onderneming is, of wordt geacht te zijn gevestigd ook al is (een deel van) de onderneming op het GOB op het grondgebied van het andere land gelegen. De regeling zal verder voorschriften bevatten ter zake van boekenonderzoeken door controleambtenaren van de vestigingsstaat van de onderneming op het in het andere land gelegen deel van het GOB. De vraag of fiscale afrekening over de stille reserves van de onderneming als regel voor een aantal jaren zou kunnen worden uitgesteld in het geval dat een onderneming een GOB verlaat en zich in het andere land vestigt dan waar het tot dan toe gevestigd was (of geacht werd te zijn gevestigd), oogstte aan Duitse zijde geen bijval. Een dergelijk uitstel wordt daarentegen wel gerechtvaardigd geacht indien een onderneming bij een onvrijwillig vertrek van een GOB door de afrekening over haar stille reserves in ernstige liquiditeitsproblemen zou geraken. De werkgroep onderzoekt de mogelijkheden om de in dergelijke gevallen optredende «onbedoelde hardheid» te vermijden.

Aanbeveling 2: In de sfeer van de indirecte belastingen is met betrekking tot de teruggaaf van de door een ondernemer in een ander land betaalde BTW de volgende aanbeveling gedaan:

- *een experiment in de relatie met Duitsland;*
- *voor ondernemers die zijn gevestigd op een grensoverschrijdend bedrijventerrein in Heerlen/Vaals/Kreisfreie Stadt Aachen en Kerkrade/Herzogenrath;*
- *waarbij teruggaaf van BTW kan worden gevraagd in de staat van vestiging;*

In de werkgroep wordt van Duitse zijde terughoudend gereageerd bij de uitwerking van deze aanbeveling. Weliswaar wordt van Duitse zijde erkend dat een gewijzigde teruggaafprocedure voor de BTW waarbij de ondernemer de in het buitenland betaalde BTW in eigen land kan terugvragen, tot een belangrijke administratieve lastenverlichting kan leiden. De Duitse delegatie is echter van mening dat dit vraagstuk primair op Europees niveau moet worden opgelost. Het voorstel dat de Europese Commissie in 1998 heeft gedaan voor een herziening van de teruggaafprocedure zou in dit verband uitkomst moeten brengen. De onderhandelingen over het voorstel van de Europese Commissie verlopen moeizaam. Om die reden is van Nederlandse zijde in de werkgroep voorgesteld om – vooruitlopend op de uitkomsten van de discussie in Europees verband – een tijdelijke regeling op experimentele basis te treffen voor ondernemers op grensoverschrijdende bedrijventerreinen. De besprekingen hierover zijn gaande.

Aanbeveling 3: Met betrekking tot de BTW die verschuldigd is ter zake van grensoverschrijdend personenvervoer komt de werkgroep tot de aanbeveling:

- een experimentele regeling te treffen in de relatie met België en Duitsland;
- voor ondernemers die gevestigd zijn in de Euregio Maas-Rijn; en
- actief zijn in het personenvervoer;
- waarbij van de BTW die verschuldigd is ter zake van in het andere land verrichte vervoersdiensten aangifte kan worden gedaan in het land van vestiging.

De werkgroep heeft een nadere analyse gemaakt van de problemen die zich bij de heffing van BTW bij het personenvervoer in de Nederlands-Duitse grensstreek voordoen. Uit deze analyse is naar voren gekomen dat de groep ondernemers die zowel in Nederland als Duitsland aangifte moet doen – dit is de categorie waarop de aanbeveling ziet – uiterst beperkt is. Het merendeel van de ondernemers die lokale vervoersdiensten met openbare lijndiensten en taxi's in de grensstreek verricht, heeft slechts met de belastingdienst van het eigen land te maken bij de afhandeling van de fiscale verplichtingen.

Van Duitse zijde is een praktische regeling getroffen waarbij Nederlandse vervoersondernemingen niet in de heffing worden betrokken voor vervoersdiensten tot 10 kilometer op het grondgebied van Duitsland. De lokaal opererende vervoersondernemingen blijken dan ook vooral aangifte in Duitsland te doen indien er een recht op teruggaaf bestaat. Ook van Nederlandse zijde wordt een praktische regeling gehanteerd waardoor de Duitse vervoersondernemingen die opereren in de grensstreek doorgaans niet in Nederland zijn geregistreerd. Slechts enkele busondernemingen die aanspraak maken op teruggaaf van de in Nederland betaalde BTW, zijn bij de Belastingdienst Particulieren/Ondernemingen Buitenland in Heerlen geregistreerd.

Omdat de analyse van de werkgroep heeft uitgewezen dat zich voor lokale vervoersondernemingen in de Nederlands-Duitse grensstreek geen noemenswaardige problemen voordoen bij de afhandeling van de fiscale verplichtingen, ziet de werkgroep af van het uitwerken van een experimentele regeling. Wel zal deze aanbeveling nog worden besproken met de Belgische autoriteiten.

Aanbeveling 4: Met betrekking tot de informatievoorziening en de klachtenafhandeling zijn de volgende aanbevelingen gedaan:

- het inrichten van gezamenlijke informatiepunten van de Nederlandse en Duitse belastingdienst in de Nederlandse-Duitse grensstreek, waaronder een informatiepunt op een van de bedrijventerreinen in de Zuid-Limburgse grensstreek, waar ondernemers en grensarbeiders tijdens

- spreekuren terecht kunnen met vragen over onder meer de fiscaliteit, de sociale zekerheid en het ondernemingsrecht;*
- *het door de belastingdienst laten ontwikkelen van een brochure in de Nederlandse en Duitse taal ten behoeve van werknemers en ondernemers die grensoverschrijdend werkzaam zijn;*
 - *de ontwikkeling van een Duitse vertaling van het Nederlandse C-biljet en de toelichting daarbij; evenzo zou bij de Duitse autoriteiten moeten worden aangedrongen op de vervaardiging van een Nederlandstalig aangiftebiljet voor grensarbeiders en/of een Nederlandstalige toelichting daarbij;*
 - *het organiseren van periodiek lokaal overleg tussen de Nederlandse en Duitse fiscale autoriteiten om klachten, verzoeken en vragen te behandelen die op fiscaal terrein zijn gerezen. Voor Zuid-Limburg zou daarbij gedacht kunnen worden aan een locatie in het Eurode Business Center dat op de grens tussen Kerkrade en Herzogenrath is gelegen.*

Informatiesteunpunt

In het algemeen overleg van 16 december 1999 is met betrekking tot deze aanbeveling reeds melding gemaakt van de oprichting van het Team Grensoverschrijdend Werken en Ondernemen (hierna: team GWO) te Heerlen. Het team GWO is in februari 2000 geopend en beantwoordt aan een behoefte om specifieke vragen te stellen over het onderwerp werken en ondernemen in de grensstreek. Aanvankelijk ontving het team 200 vragen per week, maar dit aantal is inmiddels gegroeid naar een kleine 400. Dit aantal vragen is voor een belastingtelefoon niet groot, maar het betreft hier veelal complexe vragen die aanzienlijk meer tijd kosten dan de gemiddelde vragen bij de belastingtelefoon. Daarnaast is gebleken dat ook veel vragen over de problematiek van de grensstreek bij andere belastingtelefoons of eenheden worden gesteld.

Voor Nederland wordt gebruik wordt gemaakt van een gratis telefoonnummer. Vanuit Duitsland blijkt het op dit moment technisch (nog) niet mogelijk om het team GWO te bellen via een gratis telefoonnummer. Mensen die vanuit het buitenland bellen moeten daarom voor het deel van het gesprek dat in het buitenland ligt betalen. Daarnaast is er ook een gewoon telefoonnummer bij de Belcentrale in Utrecht in gebruik genomen.

Samenwerking met Duitsland

In de Nederlands-Duitse werkgroep is gesproken over de mogelijkheid om een gezamenlijk Nederlands-Duits informatiesteunpunt op te zetten. In dit kader is van Nederlandse zijde voorgesteld om te komen tot een proef waarbij Duitse ambtenaren in het team GWO zullen werken. Indien overeenstemming wordt bereikt over dit voorstel, in het bijzonder met de deelstaten Noordrijn-Westfalen en Nedersaksen die op dit terrein bevoegd zijn, zal de proef in oktober 2000 kunnen starten. Voorgesteld is de proef vooralsnog te laten eindigen op 31 december 2001. In juni en december 2001 zal een evaluatie plaatsvinden.

De Duitse belastingdienst zal de kosten van het eigen personeel en de kosten voor de koppeling met de Duitse informatiesystemen voor zijn rekening neemt. Gedurende de proef zullen de Duitse ambtenaren gebruik kunnen maken van de infrastructuur van team GWO.

Vertaling bestaande formulieren, aangiftebiljetten en brochures

Door de belastingdienst is de werkgroep schriftelijke communicatie ingesteld. Deze werkgroep onderzoekt in hoeverre de brochures op het terrein van de belastingheffing en de sociale zekerheid moeten worden aangepast. Daarbij wordt tevens gezien welk materiaal voor vertaling in het

Duits in aanmerking komt. In dat kader worden gemeld dat de brochure «Wonen in Nederland en werken in Duitsland» reeds verkrijgbaar is in een Duitse versie.

De Duitse belastingdienst zal aan de hand van eigen en Nederlandse brochures bezien in hoeverre het in Duitsland beschikbare informatie-materiaal beter kan worden afgestemd op de specifieke behoeften van de ondernemers en werknemers in de grensstreek. Een en ander zal op korte termijn moeten leiden tot een verbetering van de bestaande producten. In vervolg op deze onderzoeken zullen de belastingdiensten van Noordrijn-Westfalen en Nederland gezamenlijk proberen het informatie-materiaal te combineren. Uitgangspunt daarbij is dat het informatie-materiaal handzaam, leesbaar en laagdrempelig blijft voor Duitse en Nederlandse belastingplichtigen.

Regionale steunpunten

Met het oog op de inrichting van regionale steunpunten is binnen de belastingdienst een werkgroep opgericht. Deze werkgroep regionale steunpunten heeft na onderzoek geadviseerd om langs de grenzen met Duitsland en België regionale steunpunten in te richten. Bij deze regionale steunpunten zullen periodiek spreekuren worden gehouden voor ondernemers en werknemers in de grensstreek. Voor de spreekuren wordt voorts nog gedacht aan een proef van een jaar.

De Duitse belastingdienst heeft laten weten ook iets te voelen voor de inrichting van regionale steunpunten met gezamenlijke Nederlandse-Duitse spreekuren. Een voorstel wordt door de werkgroep in overleg met de Duitse belastingdienst voorbereid. De gedachten gaan daarbij uit naar een aantal regionale steunpunten in de omgeving van de plaatsen Heerlen, Venlo, Nijmegen, Enschede en mogelijk Coevorden. Wat betreft de exacte lokatie van deze steunpunten zal nog overleg moeten worden gevoerd met de Duitse belastingdienst.

Aanbeveling 5: Het hanteren van een vaste regel met betrekking tot de vestigingsplaats van op de grens gelegen ondernemingen.

De aanbeveling met betrekking tot het hanteren van een vaste regel bij de vaststelling van de vestigingsplaats van een op de grens gelegen onderneming is besproken in de Nederlands-Duitse werkgroep. Daarbij zijn van Nederlandse zijde enkele suggesties gedaan voor een beslisregel die op dit moment door Duitsland worden bestudeerd. Over de wenselijkheid om in de regeling voor GOB's een dergelijke beslisregel op te nemen is de werkgroep eensgezind. Definitieve besluitvorming over de op te nemen beslisregel zal naar verwachting in september a.s. kunnen plaatsvinden.

Overigens heeft aanbeveling 10 van het rapport «De grens nader verkend» betrekking op dezelfde problematiek. Gelet hierop verdient het de voorkeur om voor het algemene en het fiscale rechtsregime tot eenzelfde oplossing te komen. Een en ander zal tussen de algemene en de fiscale werkgroep worden afgestemd.

Aanbeveling 6: De werkgroep beveelt met betrekking tot de belastingheffing van grensarbeiders aan:

- goed te keuren dat buitenlandse alleenverdieners die slechts een gedeelte van het jaar in Nederland werken, kunnen worden ingedeeld in tariefgroep 3;
- in Duitsland zou een overeenkomstige regeling moeten worden bepleit voor Nederlandse alleenverdieners.

De problematiek die zich voordoet met betrekking tot de tariefgroep-indeling van buitenlandse alleenverdieners zal zich onder de Wet inkom-

stenbelasting 2001 niet meer voordoen. Buitenlandse belastingplichtigen zullen dan kunnen opteren voor een behandeling als binnenlands belastingplichtige en zodoende aanspraak kunnen maken op toepassing van de heffingskorting. Indien een buitenlandse belastingplichtige slechts een gedeelte van het jaar in Nederland werkt, zal er naar rato aanspraak kunnen worden gemaakt op de heffingskorting. Ook buitenlandse belastingplichtigen die als werknemer onder de loonbelasting vallen en niet opteren voor een behandeling als binnenlands belastingplichtige, zullen via toepassing van de loonbelastingtabellen feitelijk gebruik kunnen maken van de heffingskorting.

Aanbeveling 7: Het verlenen van uitstel voor de afdracht van loonbelasting ter zake van Nederlandse werknemers die in Duitsland werkzaam zijn voor de uitvoering van een bouwwerk of constructiewerkzaamheden gedurende de periode dat er nog geen duidelijkheid bestaat over de vraag of er sprake is van een vaste inrichting;

De aanbeveling voor het verlenen van uitstel van afdracht loonbelasting zal door de Nederlands-Duitse werkgroep nader worden gezien. De vraag of een tegemoetkomende regeling kan worden getroffen is onder meer afhankelijk van de uitvoerbaarheid van een dergelijke regeling. Daarop wordt gestudeerd. De voldoening van loonbelasting zal overigens als gevolg van de aanstaande inwerkingtreding van het Nederlands-Duitse bijstandsverdrag in de hier bedoelde gevallen zijn verzekerd.

Aanbeveling 8: Voor de invordering van gemeentelijke belastingen wordt aanbevolen:

- *de reikwijdte van het Invorderingsverdrag met Duitsland uit te breiden tot de gemeentelijke belastingen;*
- *de drempel van 1500 waarboven bijstand bij invordering in het andere land wordt verleend voor de gemeentelijke belastingen te verlagen tot 200.*

Met betrekking tot de aanbeveling inzake de invordering van gemeentelijke belastingen speelt het op 22 mei 1999 met Duitsland getekende verdrag inzake de wederzijdse administratieve bijstand bij de invordering van belastingschulden een belangrijke rol. Dit verdrag is in eerste aanleg beperkt tot de directe belastingen, maar kan desgewenst door de bevoegde autoriteiten worden uitgebreid naar andere belastingen. Indien het verdrag in de praktijk bevredigend blijkt te werken in de sfeer van de directe belastingen, zal een uitbreiding van de werkingssfeer tot de gemeentelijke belastingen met de Duitse autoriteiten worden opgenomen.

Aanbeveling 9: De werkgroep ondersteunt het idee om in het nieuwe Nederlands-Duitse belastingverdrag een «kapstok»-bepaling op te nemen.

De gedachte om in een nieuw Nederlands-Duits belastingverdrag een algemene «kapstok»-bepaling op te nemen op basis waarvan bijzondere regelingen voor grensoverschrijdende bedrijventerreinen kunnen worden getroffen, is inmiddels door de Duitse autoriteiten in principe aanvaard. Korthedshalve zij verwezen naar hetgeen hierover bij aanbeveling 1 is opgemerkt.

Aanbeveling 10: De werkgroep beveelt aan het heffen van belastingen en premies bij grensarbeiders in één staat (de woonstaat of de werkstaat) te laten plaatsvinden.

Met betrekking tot deze aanbeveling zij erop gewezen dat het heffen van belastingen en premies van grensarbeiders in één staat een van de uitgangspunten van het Nederlandse fiscale verdragsbeleid vormt. Zie

hiervoor de nota «Internationaal fiscaal (verdrags)beleid» (Kamerstukken II 1997/98, 25 087, nr. 4).

In de onderhandelingen over het nieuwe verdrag met Duitsland is, voor wat betreft de belastingheffing over het salaris van pendelaars, overeenstemming bereikt over het beginsel dat belastingheffing en premieheffing volksverzekeringen zoveel mogelijk in hetzelfde land zouden dienen te geschieden. Daarmee zal dit uitgangspunt van het Nederlandse fiscale verdragsbeleid in het herziene verdrag met Duitsland verwezenlijkt worden.

In hoeverre de Nederlandse pendelaar, die in Duitsland werkzaam is, aldaar een beroep op behandeling als inwoner van Duitsland kan doen staat nog niet vast. Volgens de Duitse nationale wetgeving is dat in elk geval mogelijk als ten minste 90% van het wereldinkomen van de pendelaar (voor gehuwden 90% van het gezamenlijke inkomen) ter belastingheffing aan Duitsland toekomt, hetgeen bijvoorbeeld het geval is als hij zijn inkomen verkrijgt uit een door hem in Duitsland bij een Duitse werkgever verrichte dienstbetrekking. Over de toepassing van de inwonerbehandeling beneden de grens van 90% vindt nog overleg plaats met Duitsland in het kader van de onderhandelingen over de verdragsherziening.

Tijdens de besprekingen van de werkgroep werd voorts onderkend dat het bestaande arsenaal van wet- en regelgeving betreffende de belastingheffing over salarissen van werknemers tekort schiet ingeval een persoon in dienstbetrekking werkzaam is in een onderneming die fysiek exact op de Nederlands-Duitse landsgrens is gelegen. Zonder nadere regelgeving zouden situaties van dubbele belastingheffing of dubbele vrijstelling van bedoelde salarissen niet ondenkbaar zijn. Voor die gevallen lijkt naar het oordeel van de werkgroep een oplossing daarin te liggen dat wordt aangesloten bij de vestigingsplaats van de desbetreffende onderneming, zoals die op basis van de bij aanbeveling 5 bedoelde beslisregel is vastgesteld. Als een dergelijke onderneming aan de hand van deze regels wordt geacht in een van de landen te zijn gevestigd, dan worden de in die onderneming werkzame personen geacht hun werkzaamheden op het grondgebied van dat land te vervullen en worden met betrekking tot de door hen genoten salarissen de normale verdragsregels toegepast. Voor andere situaties acht de werkgroep op dit moment geen nadere of bijzondere regelgeving naast de bestaande wet- en regelgeving nodig.